

Ontregeld broedgeval in de Amstel

Dana Constandse

De weg was stiller dan anders. Ik haalde twee joggers in, maar er kwam me niemand tegemoet. Ook op de rivier was het ongewoon rustig. Voorbij de bocht zag ik de oorzaak: op de wallekant een wirwar van hijskranen, tractoren, mensen; en dwars over het smalle water, van oever tot oever, een lange platte schuit. Schrik schoot me in de keel en ik voerde mijn tempo op. Daar immers waren die twee nesten?

Een paar weken geleden had ik er de Futen voor het eerst gezien. Die fiere vogels, met hun parmantige oorpluimen en halsveren die als waaiertjes openen en sluiten.

Hun balts is een uniek ballet van naderen en wenden. Zo vloeiend glijden ze daarbij over het watervlak als geen danser dat ooit op een theaterpodium presteert. Het donkere blafgeluid had mijn aandacht getrokken en ik was afgestapt om te kijken hoe hun halzen zich bogen en strekten boven tutu's van veren. Geen 'Zwanenmeer' haalt het bij de futendans.

Later had ik ze bezig gezien met slierten waterplanten en lange stukken riet. Na een paar dagen echter was het geen Fuut die daar te broeden zat, maar een zware bolle vogel met een witte bles. Als vanzelfsprekend torende de Meerkooit daar op een gaaf rond bouwswel tussen het riet. Op een meter afstand, als niet zo erg waakzame wachten, dreven de Futen, hun kop schuin weggestoken achter de witte borstveren.

Het had me meer dan een week in spanning gehouden. Wat deden die Futen daar nog? Wachten ze op een onbewaakt ogenblik om de plek te heroveren? Maar de koeten losten elkaar keurig bij het broeden af, dus de kans op een verlaten nest was niet groot. Bovendien, Futen maken niet van die hoge burchten; ze zouden het voor een deel moeten slechten of leren de trappen te bestijgen. En wat te doen met de eieren? Het was anders gelopen. Na een dag of tien zag ik ze weer bezig met lange slierten. Ze bouwden hun eigen drijvende nest, vrijwel aan de voet van de koetenburcht.

En juist daar, waar koet en Fuut in 'close harmony' aan het broeden waren, lag dat lange schip; de voorstevens tegen de berm, op nog geen twee meter er vandaan. Vlak over de nesten liep een zware kabel, waarmee de boot was vastgelegd

aan de stam van een wilgeboom.

Ik stapte af. Er stonden meer mensen te kijken, maar niet naar de verlaten nesten in het riet. De hijskranen, de tractoren en het bouwkeetje naast de berm, die trokken alle aandacht. Een journalist nam foto's, maar ik had er geen oog voor. Waar waren de vogels?

Een tijdje stond ik wat hulpeloos naast mijn fiets. Toen besloot ik van de nood een deugd te maken. Vanaf de boot zou ik zeker in de nesten kunnen kijken en de eieren tellen. Toen ik over de loopplank aan dek kwam, was daar alleen een jonge schipper bezig. *'Ik kom even naar de nesten kijken'*, zei ik. *'Zijn daar nesten?'* vroeg hij geschrokken, *'daar wist ik niks van'*. Hij keek met me mee naar de zeven bolle eieren in het voorste nest en het ene langwerpige van de Fuut daarachter. En met enige ongerustheid in zijn stem vroeg hij of ik *'van de dierenbescherming'* was.

Wat moest dat wijfje het benauwd hebben bij al die ongewone drukte.

Foto: Gerard de Hoog.

Onderling maken Meerkoeten ook wel eens ruzie.

Foto: I. Alfaro.

'Nee, van de vogelbescherming', zei ik naar waarheid, al betekent mijn 'zijn van' alleen maar dat ik er lid van ben. Toch straalde het gezag uit, want hij herhaalde bedremmeld dat hij er echt niet van had geweten. *'En ze hebben nog eieren ook. Kan dat kwaad?'*

Omdat ze er maar een uurtje zouden blijven liggen, dacht ik dat het geen kwaad kon. Ik had de koeten inmiddels ontdekt. Aan de verkeerde kant van het schip zwommen ze zenuwachtig af en aan.

'Als de kabel de nesten niet stukmaakt, komen ze zeker terug', zei ik geruststellend. Maar mezelf stelde ik er niet zo mee gerust.

Toen ik vier uur later terugkwam, lag de boot er nog steeds. Er werd juist een vreemd stalen gevaarte de wal opgetrokken. Tractoren versperden de weg, maar over de linkerberm slipte ik er toch langs.

En daar, vlak onder de dikke kabel, zat me warmpel die koet weer op de eieren. Te midden van het geraas van tractoren en het geroep van de werkmensen, met haar kop vlak onder de stalen kabel, zat onbeweeglijk die koet weer op haar nest. Haar nest. Ik nam onmiddellijk aan dat dit het vrouwtje was. Het verschil tussen mannetjes en vrouwtjes is bij de Meerkoet niet te zien en ze broeden allebei, maar dit kon volgens mij niet anders dan vrouwelijke vasthoudendheid zijn. Ja akkoord, ik ben zelf een vrouw, vandaar die herkenning.

En daarom ook voelde ik haarscherp dat die onbeweeglijkheid niet betekende dat er niets in haar omging. Wat moest dat wijfje het benauwd hebben bij al die ongewone drukte. Maar ze zat er en ze zou er blijven zitten ook.

De volgende ochtend was ook de Fuut weer terug en de plek zag er zo idyllisch uit als alle dagen ervoor: wuivend riet, kalm kabbelend water langs een stille weg.

Alleen aan de wilg zat een blank litteken. Een stuk schors, groter dan een futennest, was er weggeschuurd. Overleefde zo'n boom dat? Misschien had ik beter kunnen zeggen dat ik van de bomenbescherming was, de vogels hadden het immers zonder mij ook wel geroid.

Maar nee, de vogels rooiden het toch niet helemaal. De Fuut was op een dag met nest en al verdwenen, zonder dat ik begreep wat er mee was gebeurd.

En het koetenwijfje moet langer van slag zijn geweest dan ik dacht. Dat bleek later, toen de jongen kwamen.

Eerst zaten er drie op het nest, naast of onder de verder broedende koet, terwijl de andere ouder met voer de toren op en af klauterde. Daarna dobberden de drie roodgepunte zwarte bolletjes in het water en waren er vier nieuwe nestzitters. Maar toen ze alle zeven in het water zwommen, zag ik dat er nog steeds eieren in het nest lagen. Niet zomaar één of twee, maar negen.

Negen eieren. Wanneer had ze die gelegd? En wat zou ermee gebeuren?

Op die laatste vraag kwam al een dag later antwoord. Daar zat ze weer onbeweeglijk op het nest en de rest van de familie was verdwenen. Pas zestig meter verder vond ik dat troepje: een volwassen koet die aan een stuk door naar voedsel dook en zeven begerige bekjes die gevuld wilden worden.

Dat moest misgaan. Kon een Meerkoet in zijn eentje zeven jongen grootbrengen? En kon die andere in haar eentje negen eieren uitbroeden? Trouwens, waarom was dat groepje zover weggetrokken? Zou het vrouwtje, nerveus heen en weer geslingerd tussen drang om te voeren en drang om te broeden, de andere ten slotte van het nest hebben verdreven? Als het om mensen ging, zou ik me ook kunnen voorstellen dat pa tegen de kinderen had gezegd: *'Kom jongens, we gaan maar een blokje om. Jullie moeder is vandaag wat in de war'*.

Maar als ze nou eens in de war bleef?

Dat bleef ze niet. De volgende dag zag ik de afloop: veertig meter vóór het nest zwommen zeven roodgemustte jonkies en daarbij twee volwassen Meerkoeten. Niets mee aan de hand – een gewone familie tussen het riet.

Het nest lag er verlaten bij. Verbeelde ik het me nu, of waren er geen negen eieren meer? Ik kon ze niet goed tellen, want er wapperde een stuk papier voor, dat door de vogels als bouw materiaal was gebruikt. 'Free Record Shop' stond daarop.

Dat leek het me zeker, met de klemtoon op de tweede woord: een recórd. En ook een free shop? Misschien wel voor die grote kraai, die vlakbij in een boom zat te wachten.

Toen ik even later nog eens omkeek, zag ik hem aan de waterkant neerstrijken. Zo'n kraai heeft immers ook monden te voeren.